

**TAURAGĖS REGIONO PLĖTROS PLANO
ATLIEKŲ RŪŠIUOJAMOJO SURINKIMO SKATINIMO
PAŽANGOS PRIEMONĖS NR. LT027-03-02-03
PAGRINDIMO APRAŠAS**

2024-06-20 Nr. LD-12

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

Regiono plėtros uždavinys (-iai)	Šia pažangos priemone yra prisidedama prie Tauragės regiono plėtros plane nustatyto 3.2. uždavinio „Pagerinti gyvenamosios aplinkos kokybę“ (kodas LT027-03-02) įgyvendinimo.
---	---

**II SKYRIUS
SITUACIJOS ANALIZĖ IR SIEKIAMAS POKYTIS**

Šia pažangos priemone bus sprendžiama 2022–2030 m. Tauragės regiono plėtros plane¹ (toliau – Tauragės RPP) nustatyta 3-ia regiono plėtros problema „Nepakankamai patraukli regiono aplinka, daranti neigiamą įtaką gyvenimo kokybei“ ir 2-a giluminė šios problemos priežastis „Prastesnė gyvenamosios aplinkos kokybė“.

Su sprendžiama problema ir jos priežastimi yra susiję Tauragės regiono gyventojai, nepakankamai rūšiuojantys susidarancias atliekas, regiono savivaldybių administracijos ir atliekų tvarkytojai (įmonės).

Įgyvendinus priemonę, Tauragės regione bus išrūšiuojama daugiau komunalinių atliekų, nes bus išplėsta komunalinių atliekų rūšiavimo infrastruktūra: bus įrengtos bei išplėstos konteinerių aikštelės komunalinėms biologinėms, tekstilės atliekomis surinkti, gyventojams bus suteiktos atliekų maisto (virtuvės) surinkimo priemonės, bus išplėstas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių tinklas, sukurta ar atnaujinta ir kita atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimo infrastruktūra, taip pat bus įvykdytos gyventojų informavimo kampanijos, skatinsiančios gyventojus rūšiuoti komunalines atliekas. Taip bus sumažintas atliekų neigiamas poveikis visuomenės sveikatai ir aplinkai, dėl ko bus labiau tenkinami tikslinės grupės poreikiai ir užtikrinama teisė gyventi tinkamoje asmens sveikatai ir gerovei aplinkoje.

Ne mažiau svarbu, kad įgyvendinus šią pažangos priemonę bus daromas teigiamas poveikis šiltnamio efektą sukeliančių dujų sumažėjimui, paviršiniams vandens telkiniams bei požeminio vandens kokybei, dirvožemiui dėl mažesnio atliekų kiekio pateksiančio į sąvartynus. Nors visoje Europos Sąjungoje (ES) perdirbamų atliekų kiekis kasmet didėja, vis dar pernelyg didelė dalis jų

¹ Patvirtintame Tauragės regiono plėtros tarybos 2023 m. vasario 3 d. sprendimu Nr. TS-1 „[Dėl 2022-2030 m. Tauragės regiono plėtros plano patvirtinimo](#)“.

toliau patenka į sąvartynus. Daugiau nei pusė per metus susidarančių vienam žmogui tenkančių atliekų – biologiškai skaidžios, kurios, irdamos sąvartynuose, išskiria metano (CH₄), kitokių dujų ir lakiųjų organinių junginių, turinčių reikšmės klimato kaitai. „Eurostat“ ir Europos aplinkos agentūros duomenis, 2015 m. (informacija portale pateikta 2018 m. kovo mėn.) ES atliekų tvarkymo sektorius iš viso sugeneravo 3,2 proc. visų išskiriamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekio. Didžiausią išmetamų ŠESD kiekį atliekų sektoriuje sudaro būtent CH₄, kuris paprastai susidaro iš bakterijų, mintančių organinėmis medžiagomis, kai trūksta deguonies. O šių ŠESD įtaka šiltnamio efektui yra net 25 kartus didesnė nei anglies dioksido (CO₂). CH₄ daugiausia išsiskiria dėl atliekų šalinimo sąvartynuose, nuotekų išleidimo ir valymo. 2018 m. Lietuvos atliekų sektoriuje susidarė 21,6 proc. bendro išmetamo CH₄ kiekio².

Detali esama atliekų prevencijos ir tvarkymo būklė regione ir regiono savivaldybėse atskirai pateikiama Tauragės regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plane³ (toliau – Atliekų planas) taip pat Tauragės RPPI 2.4.1. „Aplinkos būklė ir apsauga“ dalyje, kurioje aprašoma atliekų tvarkymo situacija.

Įgyvendinant pažangos priemonės veiklas, nurodytas Regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ finansavimo gairių⁴ (toliau – Gairės) 2 punkto 2.1 lentelėje, bus prisidedama prie dviejų 2022–2030 metų Regionų plėtros programoje⁵ (toliau – RPP) nustatytų poveikio rodiklių: sumažinti sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalį ir padidinti paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalį. Atsižvelgiant į Atliekų planą, planuojama, kad 2027 m. Tauragės regione sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis sumažės nuo 40 proc. (RPP duomenimis) iki 8 proc., o paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalis padidės nuo 53 proc. (RPP duomenimis) iki 57 proc. Iki 2030 metų šie rodikliai bus dar labiau pagerinti, nes šia pažangos priemone planuojamo projekto veiklas ketinama užbaigti 2029 metų III ketvirtį.

Iki pažangos priemonės veiklų įgyvendinimo pradžios, pagal 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 5 prioriteto „Aplinkosauga, gamtos išteklių darnus naudojimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos“ 05.2.1-APVA-R-008 priemonę „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras kartu su

² <https://klimatokaita.lt/klimato-kaitos-svelninimas/atlieku-tvarkymo-sektorius-poveikis-klimato-kaitai-ir-budai-jam-susvelninti/>

³ Tauragės regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planas. Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4fcefb50507311ee81b8b446907f594f>

⁴ Patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. rugsėjo 22 d. įsakymu Nr. D1-323 „Dėl Regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ finansavimo gairių patvirtinimo“

⁵ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. birželio 29 d. nutarimu Nr. 713 „Dėl 2022–2030 metų regionų plėtros programos patvirtinimo“

partneriais (Tauragės rajono savivaldybės administracija, Jurbarko rajono savivaldybės administracija, Šilalės rajono savivaldybės administracija ir Pagėgių savivaldybės administracija) įgyvendino projektus „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ 05.2.1-APVA-R-008-71-0003 ir „Tauragės regiono atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ 05.2.1-APVA-R-008-71-0002.

Projekto „Tauragės regiono maisto/virtuvės, įskaitant ir žaliųjų, atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ tikslas – plėtoti rūšiuojamuoju būdu surenkamų maisto/virtuvės (įskaitant žaliąsias) atliekų apdorojimo infrastruktūrą Tauragės regione. Šiam projektui įgyvendinti numatytos tokios pagrindinės veiklos: statinio, skirto maisto/virtuvės atliekų apdorojimui statyba (įrengimas); maisto/virtuvės atliekų apdorojimo įrangos (smulkintuvo, sijotuvo, komposto kaupų uždengiamojo audinio vyniotuvo) įsigijimas.

Projekto „Tauragės regiono atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra“ tikslas – plėtoti komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo ir paruošimo naudoti pakartotinai infrastruktūrą, informuoti visuomenę atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais Tauragės regione. Šiam tikslui pasiekti numatytos pagrindinės veiklos: konteinerinių aikštelių įrengimas ir konteinerių įsigijimas aikštelėms Tauragės, Jurbarko, Šilalės rajonų ir Pagėgių savivaldybių teritorijose; didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių pritaikymas atliekų paruošimui naudoti pakartotinai; biologinių atliekų konteinerių ir kompostavimo priemonių įsigijimas bei pristatymas individualioms valdoms; visuomenės informavimo priemonių (pagal pridedamą viešinimo priemonių planą) vykdymas.

Atsižvelgiant į nepakankamus finansinius išteklius, augantį susidarantių atliekų kiekį gyventojui, nustatomas vis aukštesnes užduotis dėl didesnės išrūšiuotos komunalinių atliekų dalies surinkimo bei didesnės dalies perdirbimo bei pakartotinio panaudojimo, augant gyventojų sąmoningumui, vis dar nepakanka patogiai gyventojui pasiekiamos rūšiuojamojo atliekų surinkimo infrastruktūros ir poreikis jos įrengimui bei plėtrai išlieka.

III SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS ĮGYVENDINIMO TERITORIJA

Pažangos priemonės veiklų įgyvendinimo teritorija apima visas 4 Tauragės regiono savivaldybes.

IV SKYRIUS

PAŽANGOS PRIEMONĖS VEIKLOS, PROJEKTŲ VYKDYTOJAI IR PARTNERIAI

Atsižvelgiant į RPP nustatytą 3 problemą „Nepakankamai tvari aplinka, daranti neigiamą įtaką regionų patrauklumui“ ir pagrindinius su problema susijusius NPP pažangos uždavinius; taip pat atsižvelgiant į Tauragės RPPI nurodytą regiono plėtros problemą Nr. 3 „Nepakankamai patraukli

regiono aplinka, daranti neigiamą įtaką gyvenimo kokybei“ ir šios problemos antrosios giluminės priežasties „Prastesnė gyvenamosios aplinkos kokybė“ šalinimo būdus t. y. siekiant skatinti atliekų rūšiuojamąjį surinkimą ir infrastruktūros plėtrą, Tauragės regiono savivaldybėse yra planuojamos šios veiklos nurodytos Gairių 2 punkto 2.1 lentelėje:

- Konteinerių aikštelių įrengimas ir (arba) rekonstrukcija (išplėtimas) komunalinėms biologinėms, tekstilės, pavojingosioms atliekoms surinkti ir šių atliekų surinkimo priemonių (įskaitant maisto (virtuvės) atliekoms surinkti skirtus konteinerius, virtuvinius kibirėlius, maistinio aliejus talpas, tekstilės, pavojingųjų atliekų surinkimo konteinerius) įsigijimas. *Pagal šią veiklą projekto metu bus vykdoma buityje susidaranti tekstilės ir maisto/virtuvės atliekų (toliau – MVA) surinkimo infrastruktūros plėtra. Numatyta įrengti antžeminius MVA konteinerius, taip pat įsigyti ir individualių namų gyventojams išdalinti konteinerius skirtus rinkti maisto ir virtuvės atliekas, o daugiabučių namų gyventojams – atliekų dėžutes, siekiant didinti bioskaidžių (tame tarpe maisto (virtuvės)) atliekų rūšiuojamąjį surinkimą.*

- Didelių gabaritų atliekų surinkimo aikštelių (toliau – DASA) įrengimas, atliekoms priimti ir laikinai laikyti skirtų įrenginių, įrangos, atliekų surinkimo konteinerių įsigijimas. *Pagal šią veiklą projekto metu regione bus įrengiamos trys naujos DASA aikštelės: Skaudvilėje, Tauragės rajono savivaldybėje, Veliuonoje, Jurbarko rajono savivaldybėje ir Kvėdarnoje, Šilalės rajono savivaldybėje.*

- DASA atnaujinimas komunalinių biologinių, tekstilės, pavojingųjų atliekų surinkimo priemonėmis. Atliekų, tinkamų paruošti pakartotinai naudoti, surinkimo infrastruktūros sukūrimas / atnaujinimas. *Pagal šias veiklas projekto metu bus vykdoma esamų DASA infrastruktūros plėtra, įsigijami konteineriai pavojingoms ir tekstilės atliekoms laikyti.*

- Visuomenės, regiono ir (ar) savivaldybės gyventojų informavimas skatinant rūšiuojamąjį atliekų surinkimą. *Pagal šią veiklą projekto metu bus vykdoma viešinimo kampanija, kuria siekiama didinti gyventojų aplinkosauginį sąmoningumą ir atsakomybę atliekų rūšiavimo srityje.*

Atsižvelgiant į Tauragės rajono savivaldybės mero pateiktą ir visų regiono savivaldybių merų pasirašytą pasiūlymą įtraukti projektą į regiono plėtros planą, pagal šią pažangos priemonę yra planuojama 1 veikla – *Atliekų rūšiuojamojo surinkimo skatinimas ir infrastruktūros plėtra* ir 1 projektas (poveiklė) – *Atliekų rūšiuojamojo surinkimo skatinimas ir infrastruktūros plėtra Tauragės regione.*

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 str. 31 p. komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo

organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas yra savarankiškoji funkcija, viena, kelios ar visos į komunalinių atliekų tvarkymo regioną įeinančios savivaldybės gali įsteigti juridinį asmenį – Komunalinių atliekų tvarkymo sistemos administratorių – kuris savivaldybės (savivaldybių) pavedimu atlieka komunalinių atliekų tvarkymo sistemos organizavimo funkcijas ir (ar) regioninių komunalinių atliekų tvarkymo įrenginių valdymą ir (ar) teikia komunalinių atliekų tvarkymo paslaugas. Keturios Tauragės regiono savivaldybės, siekdamos sukurti vieningą ir Europos Sąjungos reikalavimus atitinkančią atliekų tvarkymo sistemą regione, 2002 metais pasirašė Jungtinės veiklos ir Steigimo sutartis ir įsteigė UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centrą. Todėl šio projekto vykdytoju/pareiškėju bus UAB Tauragės regiono atliekų tvarkymo centras, o partneriais – Tauragės regiono savivaldybių administracijos.

Apribojimai galimiems pareiškėjams, projektų vykdytojams ir partneriams nenustatomi.

V SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PROJEKTŲ ATRANKA

Atsižvelgiant į Strateginio valdymo metodikos 135 punkto nuostatas, pasirinkta pažangos priemonės projektus atrinkti *planavimo būdu*, nes planuojamais įgyvendinti projektais bus įgyvendinama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 str. 31 p. nustatyta savarankiškoji savivaldybių funkcija (komunalinių atliekų tvarkymo sistemų diegimas, antrinių žaliavų surinkimo ir perdirbimo organizavimas, sąvartynų įrengimas ir eksploatavimas).

VI SKYRIUS PAŽANGOS PRIEMONĖS PRISIDĖJIMAS PRIE HORIZONTALIŲJŲ PRINCIPŲ ĮGYVENDINIMO

Lentelė Nr. 1

Eil. Nr.	Horizontalieji principai (toliau – HP)	Informacija apie pažangos priemonės prisidėjimą prie HP
1.	Darnaus vystymosi	Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nebus veiksmų, kurie turėtų neigiamą poveikį horizontalaus darnaus vystymosi principo, įskaitant reikšmingos žalos nedarymo principą, įgyvendinimui. Įgyvendinant pažangos priemonę bus prisidedama prie Jungtinių Tautų darnaus vystymosi 11 tikslo – „pasiiekti, kad miestai ir gyvenvietės taptų įtraukūs, saugūs, atsparūs ir darnūs“ 11.6 uždavinio – iki 2030 metų sumažinti vienam gyventojui tenkanti neigiamą miestų poveikį aplinkai, ypatingą dėmesį skiriant oro kokybei bei komunalinių ir kitų atliekų tvarkymui ir dvyliktojo tikslo – „užtikrinti darnius vartojimo ir gamybos modelius“ 12.5 uždavinį – iki 2030 metų labai

		sumažinti atliekų susidarymą taikant prevenciją, mažinimą, perdirbimą ir pakartotinį panaudojimą.
2.	Inovatyvumo (kūrybingumo)	Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nebus veiksmų, kurie darytų neigiamą poveikį inovatyvumo principo įgyvendinimui.
3.	Lygių galimybių visiems	Pagal pažangos priemonę planuojamuose projektuose nebus apribojimų, kurie turėtų neigiamą poveikį įgyvendinant moterų ir vyrų lygybės ir nediskriminavimo dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, religijos, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, sveikatos būklės, negalios, seksualinės orientacijos, kalbos, etninės priklausomybės ar kitais pagrindais principus.

VII SKYRIUS IŠANKSTINĖS SĄLYGOS

Pažangos priemone bus prisidedama prie RPP nurodytos regioninės pažangos priemonės Nr. 02-001-06-10-01(RE) „Skatinti rūšiuojamąjį atliekų surinkimą“ poveikio rodiklių – Sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų dalis (proc.) ir Paruoštų pakartotinai naudoti ir perdirbtų komunalinių atliekų dalis (proc.).

Šiai priemonei yra priskirta išankstinė sąlyga – Veiklų atitiktis patvirtintiems regioniniams ir (ar) savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planams, parengtiems Valstybiniam atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planui įgyvendinti. Gairių 2.7.1. papunktyje yra nurodyta, kad išankstinių sąlygų įgyvendinimą patvirtinanti informacija – patvirtintas regioninis ir (ar) savivaldybių atliekų prevencijos ir tvarkymo planas, parengtas Valstybiniam atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 m. planui įgyvendinti – administruojančiajai institucijai turi būti pateikta kartu su PĮP.

Pažangos priemone planuojamos veiklos atitinka:

- [Tauragės regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų planą](#), patvirtintą Tauragės regiono plėtros tarybos 2023 m. liepos 20 d. sprendimu Nr. TS-15 „Dėl Tauragės regiono atliekų prevencijos ir tvarkymo 2021–2027 metų plano patvirtinimo“;
- [Tauragės rajono savivaldybės atliekų tvarkymo ir prevencijos 2021-2027 metų planą](#) – patvirtintą Tauragės rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 30 d. sprendimu Nr. 1-246;
- [Jurbarko rajono savivaldybės atliekų tvarkymo ir prevencijos 2021–2027 metų planą](#) – patvirtintą Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 24 d. sprendimu Nr. T2-216;
- [Šilalės rajono atliekų tvarkymo taisyklės ir prevencijos 2021-2027 metų planą](#) – patvirtintą Šilalės rajono savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 31 d. sprendimu Nr. T1-232;

- [Pagėgių savivaldybės atliekų tvarkymo ir prevencijos 2021-2027 metų planą](#) – patvirtintą Pagėgių savivaldybės tarybos 2023 m. rugpjūčio 21 d. Sprendimu Nr. T-151.

VIII SKYRIUS
PAŽANGOS PRIEMONĖS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Lentelė Nr. 2

Pažangos priemonės veiklų produkto rodikliai							
Veiklos pavadinimas	Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinis rodiklio reikšmės		Siektinis rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
Atliekų rūšiuojamojo surinkimo skatinimas ir infrastruktūros plėtra	P.B.2.0107	Investicijos į rūšiuojamojo atliekų surinkimo įrenginius (eurai)	3 260 833	2 771 706	0 (2024)	3 260 833 (2029)	Pagal finansavimo gairių 2 priede pateiktą informaciją.
	P.S.2.1015	Įgyvendintos viešinimo kampanijos atliekų prevencijos ir tvarkymo temomis (skaičius)	141 320	120 122	0 (2024)	1 (2029)	Pagal finansavimo gairių 2 priede pateiktą informaciją.

Lentelė Nr. 3

Pažangos priemonės rezultato rodikliai							
Rodiklio kodas	Rodiklio pavadinimas, matavimo vienetas	Pradinė rodiklio reikšmė (metai)	Rodikliui pasiekti planuojama panaudoti pažangos lėšų suma, Eur		Siektinis rodiklio reikšmės		Siektinis rodiklio reikšmės nustatymo pagrindimas
			Iš viso	Iš jų ES, kitos tarptautinės finansinės paramos ir valstybės biudžeto lėšų suma	Tarpinė reikšmė (metai)	Galutinė reikšmė (metai)	
1	2	3	4	5	6	7	8
R.B.2.2103	<i>Surinktos atskirai išrūšiuotos atliekos (tonos per metus)</i>	0 (2021)	3 402 153	2 891 828	0 (2024)	2 368 (2029)	Pagal finansavimo gairių 2 priede pateiktą informaciją.

Regiono plėtros tarybos
administracijos direktorius

(parašas)

(vardas ir pavardė)

